Seminarium Informacyjno-promocyjne projektu:

Propagowanie wzorców produkcji i konsumpcji sprzyjających promocji zasad trwałego i zrównoważonego rozwoju.

Zmiany wzorców produkcji i konsumpcji w świetle wymagań stosowania najlepszych dostępnych technik BAT oraz wymogu prawnego Pozwoleń Zintegrowanych – zarys problemu

Mgr inż. Krzysztof GALEJA

Stowarzyszenie
„POLSKI RUCH CZYSTSZEJ PRODUKCJI”

NOT Bielsko – Biała 10 kwiecień 2006

Wpływ wdrażania najlepszych dostępnych technik (BAT) na zmiany wzorców produkcji i konsumpcji na przyjazne środowisku

materiał do dyskusji

Dokument podstawowy analizy

Strategia zmian
wzorców produkcji i konsumpcji na sprzyjające realizacji
zasad trwałego, zrównoważonego rozwoju

Dokument rządowy przyjęty
przez Radę Ministrów
w dniu 14 października 2003 roku

Główne zagadnienia

- W jaki sposób w Strategii odniesiono się do problematyki Najlepszej Dostępnej Techniki (BAT)
- Propozycje określenia kierunków zmian we wzorcach produkcji
- Proponowane w Strategii projekty badawcze

Wzorce produkcji i konsumpcji przyjazne środowisku

Cel strategiczny

rozdzielenie współzależności wzrostu gospodarczego od wzrostu zużycia zasobów przyrodniczych i wpływu na środowisko oraz poprawa jakości życia.

Wzorce produkcji i konsumpcji przyjazne środowisku

Cele szczegółowe

- ograniczanie zużycia zasobów na jednostkę produkcji lub usług,
- aktywne ograniczanie negatywnego wpływu gospodarki na środowisko,
- wyeliminowanie negatywnych zależności między rozwojem energetyki a wpływem na środowisko.

Wzorce produkcji i konsumpcji przyjazne środowisku

Cele ilościowe do 2010 roku

- Obniżenie energochłonności produkcji o 25%
- Obniżenie materiałochłonności produkcji o 50%
- Obniżenie wodochłonności produkcji o 50%

W stosunku do roku 1990 w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB

Wzorce produkcji i konsumpcji przyjazne środowisku

Priorytetowe kierunki działań

- **zwiększanie zakresu odpowiedzialności za skutki środowiskowe działalności produkcyjnej, usługowej i konsumpcji,**
- tworzenie warunków dla zwiększania inwestycji proekologicznych,
- dostosowanie modeli wytwarzania, dystrybucji i wykorzystywania energii do zasad zrównoważonego rozwoju.

Zwiększanie zakresu odpowiedzialności za skutki środowiskowe działalności produkcyjnej i usługowej

1. Wprowadzenie wymiany najlepszych praktyk i *know-how* między sektorem prywatnym i publicznym (partnerstwo publiczno-prywatne)
2. **Zmniejszenie energo-, materiało- i wodochłonności produkcji i usług**
3. Wykorzystanie stałego monitoringu środowiska dla realizacji trwałego, zrównoważonego rozwoju w produkcji i konsumpcji
4. Działania na rzecz wzrostu świadomości ekologicznej

Zwiększanie zakresu odpowiedzialności za skutki środowiskowe działalności produkcyjnej i usługowej oraz konsumpcji

Zmniejszenie energo-, materiało- i wodochłonności produkcji i usług

- Poprawa stanu gospodarki odpadami
- **Poprawa efektywności wykorzystania zasobów produkcyjnych**

Poprawa efektywności wykorzystania zasobów produkcyjnych

- **opracowanie i wprowadzenie zalecanych wskaźników wodochłonności, materiałochłonności i energochłonności produkcji, jako podstawy do zawierania dobrowolnych porozumień,**
- wprowadzenie skutecznej internalizacji ekologicznych kosztów zewnętrznych w sektorach gospodarki (transport, przemysł, energetyka),
- upowszechnienie certyfikacji wyrobów, certyfikatów systemów zarządzania jakością i certyfikatów w zakresie zarządzania środowiskowego,
- wprowadzenie handlu pozwoleniami na emisję zanieczyszczeń do powietrza, zwłaszcza w zakresie CO2, SO2 i NOx,
- **wdrożenie systemu wydawania pozwoleń zintegrowanych oraz konsekwentne stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT),**
- rozwój znakowania wyrobów (*ecolabelling*) w celu promowania towarów i usług o mniejszej materiałochłonności i energochłonności oraz informowanie o ich wpływie na środowisko,
- upowszechnianie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej,
- zwiększenie zakresu odpowiedzialności za środowisko, w myśl zasady „zanieczyszczający płaci”.

Definicja BAT w POŚ

DZIAŁ II

DEFINICJE I ZASADY OGÓLNE

Art. 3. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

10) **najlepszej dostępnej technice** – rozumie się przez to najbardziej efektywny oraz zaawansowany poziom rozwoju technologii i metod prowadzenia danej działalności, wykorzystywany jako podstawa ustalania granicznych wielkości emisyjnych, mających na celu eliminowanie emisji lub, jeżeli nie jest to praktycznie możliwe, ograniczanie emisji i wpływu na środowisko jako całość, z tym że pojęcie:

a) **"technika"** oznacza zarówno stosowaną technologię, jak i sposób, w jaki dana instalacja jest projektowana, wykonywana, eksploatowana oraz likwidowana,

b) **"dostępne techniki"** oznacza techniki o takim stopniu rozwoju, który umożliwia ich praktyczne zastosowanie w danej dziedzinie przemysłu, z uwzględnieniem warunków ekonomicznych i technicznych oraz rachunku kosztów inwestycyjnych i korzyści dla środowiska, a które to techniki prowadzący daną działalność może uzyskać,

c) **"najlepsza technika"** oznacza najbardziej efektywną technikę w osiąganiu wysokiego ogólnego poziomu ochrony środowiska jako całości,

Pojęcie Najlepszej Dostępnej Techniki

przyjazne dla środowiska metody
projektowania wytwarzania budowy użytkowania likwidacji
instalacji
zapewniające jednocześnie
ograniczenie oddziaływania na środowisko jako całość,

cechujące się

•wysokim poziomem sprawności technicznej oraz efektywności ekonomicznej,

•powszechnością w stopniu pozwalającym na ich praktyczne zastosowanie w określonym dziale przemysłu,

•ekonomiczną racjonalnością umożliwiającą ich zastosowanie w określonym dziale przemysłu, z uwzględnieniem występujących tam warunków ekonomicznych i technicznych przy wzięciu pod uwagę rachunku kosztów i korzyści.

tak, że **mogą być podstawą dla ustalenia norm emisji dla zapobiegania, a gdy to jest niemożliwe zmniejszania emisji**

Ustalanie Najlepszej Dostępnej Techniki

Przy ustalaniu Najlepszej Dostępnej Techniki należy kierować się:

- **zasadą proporcjonalności**
- **zasadą unikania i zapobiegania zanieczyszczeniom**

uwzględniając w szczególności:

- stosowanie technologii bezodpadowych i małoodpadowych,
- stosowanie substancji o niższej toksyczności,
- wspieranie odzysku i ponownego wykorzystania substancji i energii stosowanych w poszczególnych procesach technologicznych, a także w miarę możliwości powstających odpadów,
- porównywalne procesy i metody produkcji, które zostały skutecznie zastosowane w skali przemysłowej,
- rozwój technologiczny i naukowy,
- rodzaj, zasięg i ilość powstających emisji zanieczyszczeń do środowiska,
- punkt czasowy uruchomienia nowych lub istniejących urządzeń,
- czas niezbędny dla wprowadzenia najlepszej dostępnej techniki,
- rodzaje surowców z uwzględnieniem wody, ich zużycie, a także wydajność energetyczną,
- potrzebę unikania bądź ograniczania w maksymalnym możliwym do osiągnięcia stopniu emisji do środowiska oraz zagrożeń dla środowiska,
- potrzebę zapobiegania awariom i ograniczania ich skutków dla środowiska.

Ocena zaawansowania procesu technologicznego zakładu (techniki i technologii)

dokonywana przez pryzmat poziomu emisji zanieczyszczeń i zużycia zasobów

- identyfikacja kluczowych aspektów środowiskowych,
- ocena technik istotnych z punktu widzenia zidentyfikowanych aspektów,
- określenie poziomów emisji osiąganych przy zastosowaniu najlepszych światowych rozwiązań właściwych dla danych problemów środowiskowych,
- ocena warunków osiągnięcia najlepszych rozwiązań (koszty, skutki uboczne, wdrożenia),
- wybór Najlepszych Dostępnych Technik i towarzyszących im poziomów emisji zanieczyszczeń i zużycia zasobów dla danego sektora w odniesieniu do postanowień Dyrektywy.

Ocena procesu produkcji realizowanego przez zakład

1. Porównanie procesu

- z **technikami** BAT
- z poziomami **zużycia** BAT
- z poziomami **emisji** BAT

2. Analiza rozbieżności pomiędzy realizowanym procesem a BAT (***propozycja zmian wzorców produkcji***)

- **Wyjaśnienie przyczyn** rozbieżności
- **Zaproponowanie** kolejności **zmian**
- Opracowanie **planu działania** (cel, rok, metoda)

Proponowane zmiany w procesie produkcji wynikające z wdrażania BAT

- stosowanie technologii bezodpadowych i małoodpadowych (bezemisyjnych i niskoemisyjnych),
- stosowanie substancji o niższej toksyczności,
- wspieranie odzysku i ponownego wykorzystania substancji i energii stosowanych w poszczególnych procesach technologicznych, a także w miarę możliwości powstających odpadów

Proponowane zmiany we wzorcach produkcji wynikające z wdrażania BAT

- unikanie bądź ograniczanie w maksymalnym możliwym do osiągnięcia stopniu emisji do środowiska oraz zagrożeń dla środowiska,
- zapobieganie awariom i ograniczanie ich skutków dla środowiska.

Projekty badawcze ukierunkowane na odmaterializowanie produkcji i konsumpcji

CEL: zmniejszenie nakładów materialnych w produkcji i zwiększenie produktywności zasobów, przy jednoczesnym ograniczaniu szkód środowiskowych

pełna materiałochłonność, obejmująca oprócz bezpośrednich nakładów materialnych, zużywanych w produkcji lub konsumowanych, również pośrednie nakłady materialne, które są związane z pozyskiwaniem lub są skutkiem pozyskiwania lub przemieszczania tych pierwszych

Projekty badawcze ukierunkowane na odmaterializowanie produkcji i konsumpcji

realizacja celu przez stworzenie w polskiej praktyce statystycznej podstaw dla wskaźników zrównoważonego rozwoju charakteryzujących zużycie zasobów przez gospodarkę i konsumpcję, których analiza pozwoli uruchomić instrumenty decyzyjne konieczne dla ochrony interesów środowiska i jego zasobów w ramach długofalowego rozwoju gospodarczego

Projekty badawcze ukierunkowane na odmaterializowanie produkcji i konsumpcji

proponowany zakres badań

Badania powinny objąć w szczególności zagadnienia:

- przepływów materialnych, w tym energii w gospodarce i poszczególnych sektorach oraz wskaźników materiałochłonności (TMR),
- pozwoleń zbywalnych na zużycie zasobów materialnych,
- założeń i skutków Ekologicznej Reformy Podatkowej,
- subsydiów ekologicznych.
-

TMR Total Material Requirement (całkowite nakłady materialne). Wskaźnik ten pozwala ocenić intensywność gospodarczej presji na środowisko i efektywność wykorzystania zasobów środowiskowych.

Projekty badawcze ukierunkowane na odmaterializowanie produkcji i konsumpcji

towarzyszące działania promocyjne

wdrażanie w polskiej gospodarce najlepszych dostępnych technik, zgodnie z referencjami promowanymi przez Krajowe Centrum BAT (którego powołanie stanowi jeden z elementów zadań w dziedzinie zarządzania, monitoringu i kontroli)

Dziękuję za uwagę

Kontakt

Krzysztof Galeja

GALEJA TECHNIKA I TECHNOLOGIA

tel. +48 602 240 040

fax +48 33 853 81 42

E-mail: krzysztof@galeja.pl